

Respect pentru oameni și cărți

H E R M A N N H E S S E

Knulp
Demian

Traducere din limba germană
CLAUDIU FLORIAN

Cuprins

KNULP

Trei povestiri din viața lui Knulp.....	5
Primăvara timpurie.....	7
Amintirea mea despre Knulp.....	51
Sfârșitul	77
 Fragmente postume.....	115
Despre hoinari	117
Sfârșitul lui Knulp.....	119

DEMIAN

Povestea tinereții lui Emil Sinclair	133
--	-----

HERMANN HESSE

Jocul cu mărgele de sticlă

HERMANN HESSE

Siddhartha. Călătoria spre Soare-Răsare

FRANZ KAFKA

Procesul

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Citadela

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

*Curierul de Sud. Zbor de noapte. Pământ al oamenilor.
Pilot de război*

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Micul prinț

THOMAS MANN

Doctor Faustus

THOMAS MANN

Muntele vrăjit

ALBERT CAMUS

Străinul. Ciuma. Cădere. Exilul și împărația

ALBERT CAMUS

Primul om

HERMANN HESSE

Knulp. Drei Geschichten aus dem Leben Knulps

© 1915 Hermann Hesse

Demian. Die Geschichte von Emil Sinclairs Jugend

© 1925 Hermann Hesse

Toate drepturile rezervate

Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main

© Editura RAO, 2013

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Ilustrația copertei

© Shotsstudio | Dreamstime.com

2014

Editura RAO

Str. Bârgăului nr. 9-11, sector 1,

București, România

www.raobooks.com

www.rao.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HESSE, HERMANN

Knulp. Demian / Hermann Hesse; trad.: Claudiu Florian. –

București: Editura RAO, 2014

ISBN 978-606-609-664-5

I. Florian, Claudiu (trad.)

821.112.2-31=135.1

KNULP

TREI POVESTIRI DIN VIAȚA LUI KNULP (1915)

Într-un rând, pe la începutul anilor nouăzeci, prietenul nostru Knulp fu nevoie să zacă vreme de mai multe săptămâni într-un spital, și când i se dădu voie să plece, era mijlocul lui februarie și o vreme teribilă, astfel încât după doar câteva zile de călătorie simți din nou cum îl cuprinde fierbințeala și fu nevoie să se gândească la un adăpost. De prieteni nu dusese niciodată lipsă și ar fi aflat cu siguranță o preadispusă găzduire în mai toate orașelele de prin preajmă. Însă într-astfel de lucruri, era deosebit de mândru, în aşa măsură încât putea trece drept o onoare ca el să accepte ceva de la un prieten.

De data aceasta, tăbăcarul Emil Rothfuß din Lächstetten fu cel de care își aduse aminte și la a cărui ușă deja încuiată se apucă să bată pe înserat, în vîltoarea ploii și a vântului dinspre apus. Tăbăcarul întredeschise oblonul ferestrei de la catul superior și își coborî strigătul pe străduță întunecoasă:

– Cine-i afară? Nu poate să aștepte până la ziua?

Knulp, auzind vocea vechiului prieten, se învioră în ciuda oboselii. Își aminti de o poezioară pe care o făcuse cu ani în urmă, pe când călătorise vreme de patru săptămâni împreună cu Emil Rothfuß, și își înălță de îndată cântecul către casă:

Decât fiul rătăcit.

Tăbăcarul deschise oblonul cu putere și se aplecă mult peste pervaz.

— Knulp! Tu ești sau e vreun duh?

— Eu sunt! strigă Knulp. Dar poți coborî și pe scări ori e musai să vii prin fereastră? Prietenul coborî grabnic scările, plin de exaltare, deschise ușa casei și-i lumină nou-venitului față cu un opaiț fumegând care-l făcu pe acesta să clipească mărunt.

— Acum, înăuntru cu tine! exclamă el repezit și-l trase pe prieten în casă. De povestit poți povesti mai târziu. A mai rămas ceva de la cină și un pat, o să vezi tu. Doamne, Dumnezeule, pe vremea asta câinoasă! Ia spune, cizmele și-s bune?

Knulp îl lăsa să întrebe și să se mire. Stând pe scări, își lăsa cu grijă cracii suflecați ai pantalonului în jos și urcă plin de siguranță prin semiîntuneric, cu toate că nu mai păsise în casă de patru ani.

Pe culoarul de sus, în față ușii, se opri pentru o clipă și-l reținu de mâna pe tăbăcarul care îl poftea să intre.

— Măi, spuse el în șoaptă, ia zi, acum ești însurat?

— Sigur că da.

— Păi, tocmai de-aia. Vezi tu, femeia ta nu mă cunoaște; se prea poate să nu-i facă bucurie. De stânjenit nu vreau să vă stânjenesc.

— Auzi, stânjeneală! râse Rothfuß, deschise ușa larg și-l împinse pe Knulp în încăperea luminată. Deasupra

unei mese mari de bucătărie atârna din trei lanțuri lampa cu petrol, un fum ușor de tutun plutea prin aer adunându-se în șubițe subțiri lângă cilindrul încins, în-vârtejindu-se apoi și dispărând. Pe masă zacea un ziar și o băsică de porc plină cu tutun pentru fumat, și de pe micuța canapea îngustă de lângă peretele opus sări Tânăra nevastă, pe jumătate voioasă, pe jumătate stânjenită, de parcă ar fi fost trezită dintr-un pui de somn și nu voia ca acest fapt să se bage de seamă. Pentru moment, Knulp clipi ca zăpăcit de lumina puternică, o privi pe femeie în ochii ei cenușii și, cu un compliment politicos, îi întinse mâna.

— Deci, ea e, spuse râzând meșterul. Si el e Knulp, prietenul meu Knulp, știi tu, de care am mai vorbit. Se-nțelege că ne e oaspete și va primi patul ucenicilor. Tot stă el gol. Dar mai întâi o să bem împreună un must și Knulp trebuie să capete ceva de mâncare. Parcă mai rămăsese niște lebărvurșt, nu?

Femeia dădu fuga afară și Knulp privi în urma ei.

— Tot e ea nițel speriată, spuse el încet.

Dar Rothfuß nu voia să admită asta.

— Încă nu aveți copii? întrebă Knulp.

Ea însă reveni, aducând cărnatul pe o farfurie din aramă și aşezând alături un fund din lemn pentru pâine, care avea în mijloc o jumătate de codru de pâine neagră, aşezat cu grijă, cu partea tăiată în jos, în jurul rotunjimii lui putându-se citi inscripția: „Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi“.

— Știi, Lis, ce m-a întrebat Knulp adineauri?

— Lasă! interveni acesta. Si se adresă surâzând gospodinei: Tare mai sunt și eu slobod, domniță.

Dar Rothfuß nu se lăsă.

— A întrebat dacă încă nu avem copii.

— Asta-i bună! exclamă ea râzând și se făcu din nou nevăzută.

— Nu aveți? întrebă din nou Knulp când femeia ajunse afară.

— Nu, încă nu avem. O ia cu încetul, știi, și pe urmă, în primii ani e mai bine aşa. Dar apucă-te doar și să ai poftă!

Acum femeia veni cu carafa gri-albăstrui din lut ars, plină cu must și așeză lângă ea trei pahare pe care le umplu de îndată. Făcu asta cu îndemânare, Knulp o privi și zâmbi.

— În sănătatea ta, bătrâne prieten! strigă meșterul și îi întinse lui Knulp paharul său. Acesta însă fu galant și exclamă:

— Mai întâi doamnele. Toate cele bune, doamnă a casei! *Prosit*, bătrâne!

Ciocniră și băură, și Rothfuß radia de bucurie și-i făcea semne nevestei sale, dacă bagă și ea de seamă ce maniere nemaipomenite are prietenul său. Ea însă băgase de mult de seamă.

— Vezi, spuse ea, domnul Knulp e mai politicos decât tine, el știe cum e datina.

— Dar vă rog, fu oaspetele de părere, fiecare păstrează ce a învățat. În ceea ce privește manierele, mă puteți pune în umbră foarte ușor, stimată doamnă a casei. Și cât ati servit de frumos, ca în cel mai ales dintre hoteluri!

— Păi da, râse meșterul, doar asta a învățat.

— Aşa, unde? Domnul, tatăl dumneavoastră, e cărciumar?

— Nu, e de mult sub glie, abia am apucat să-l cunosc. Dar am servit câțiva ani de zile la „Ochsen“, dacă știți locul.

— La „Ochsen“? Șta a fost pe vremuri cel mai ales han din Lächtetten, laudă Knulp.

— Mai e și acum. Aşa-i, Emil? Aproape că n-au fost decât negustori și turiști cei care au tras la noi.

— Cred, doamnă. Cu siguranță că ați dus-o bine și ați câștigat cum se cuvine! Dar o gospodărie proprie e totuși mai bună, nu?

Întinse încet și cu voluptate cărnatul moale pe felia sa de pâine, așeză pielița desprinsă delicat pe marginea farfuriei, sorbind din când în când o înghițitură din mustul galben și gustos de mere. Meșterul îl privea cu mulțumire și respect cum săvârșea tot ceea ce era necesar cu mâinile sale subțiri și fine, cu atâtă curățenie și ușurință, iar stăpâna casei, la rândul ei, constata aceasta cu placere.

— Dar de arătat nu arăți din cale-afară de bine, apucă Emil Rothfuß să observe, și aici Knulp fu nevoit să recunoască și el că în ultimul timp îi mersese prost și că fusese la spital. Însă cele neplăcute le trecu sub tacere. Când prietenul său îl întrebă mai apoi ce are de gând să facă de-acum, oferindu-i cu mărinimie casă și masă pentru orice durată, acesta fu tocmai lucrul la care Knulp se așteptase și pe care contase, dar se eschivă ca într-un acces de timiditate, mulțumi în treacăt și amâna discutarea acestor chestiuni până mâine.

— Despre asta mai putem discuta și mâine sau poi-mâine, făcu el cu delăsare, că doar zilele, slavă Domnului,

nu intră în sac, și în orice caz am să rămân o vreme pe aici.

Respect pentru oameni și cărti

Nu-i plăcea să facă planuri sau făgăduieri de lungă durată. Dacă nu avea în buzunar libera dispoziție asupra zilei care avea să vină, nu se simțea în largul său.

— În cazul în care ar fi să rămân într-adevăr ceva mai mult aici, reluă el, atunci va trebui să mă dai drept calfă a ta.

— De ce nu! hohoti meșterul. Calfă a mea, tu! Unde mai pui că nici măcar nu ești tăbăcar.

— Nu face nimic, nu pricepi? N-am nimic în comun cu tăbăcitorul, se pare că e totuși o meserie frumoasă, iar pentru muncă nu am îndemânare. Dar carnețelului meu de drumeție are să-i prindă bine, pricepi! Mi-aș scoate eu atunci banii de spital.

— Pot să-ți văd nițel carnețelul?

Knulp duse mâna la buzunarul de la piept al costumului său aproape nou și scoase obiectul la iveală, vârât cu grija într-o învelitoare din pânză cerată.

Meșterul tăbăcar îl privi și râse.

— Fără cusur, ca întotdeauna! S-ar spune că nu mai departe de ieri-dimineață ai pornit la drum de la mama. Pe urmă cercetă înscrisurile și stampilele și clătină din cap, în semn de adâncă admirare.

— Ca să vezi câtă ordine. La tine pur și simplu totul trebuie să fie nobil.

Să-și țină carnețelul de drumeție într-o asemenea ordine era însă una dintre îndeletnicirile preferate ale lui Knulp. În înșățirea sa fără cusur aducea cu o suavă ficioane sau poezie, iar mențiunile sale întărite oficial consemnau o sumedenie de stațiuni celebre ale unei

vieți onorabile și trudnice, în care nu bătea la ochi decât pofta de călătorie, sub forma multor schimbări de domiciliu. Viața astfel consemnată în acest pașaport oficial și-o compusese Knulp singur, urmându-și prin-tr-o sută de şireticuri firul adesea amenințat al acestei existențe închipuite, în vreme ce în realitate nu făcea, ce-i drept, decât puține lucruri interzise, dar ca drumet fără muncă și fără căpătai ducea o viață nevrednică și în afara legii. Desigur că n-ar fi avut mare spor în a-și duce nestâjenit mai departe măiastra poezie, dacă jandarmii nu l-ar fi tratat cu mărinimie. Îl lăsau pe cât puteau în pace pe omul senin și volubil, a cărui superioritate spirituală și convingătoare seriozitate știau să o prețuiască. Mai că nu avea nicio sanctiune, nu fusese dovedit cu nici un furt și cu nicio cerșetorie, și mai avea și peste tot prieteni recunoscuți; astfel că era lăsat să treacă, cum pasămite o pisică drăguță își poate face veacul în inima unei gospodării unde fiecare își închipuie că o tolerează, în vreme ce, în mijlocul tuturor acelor oameni harnici și împovărați, ea duce o viață elegantă, lipsită de griji, suverană și leneșă.

— Dar acum ați fi fost de mult în pat de n-aș fi venit eu, exclamă Knulp, în timp ce-și lua hârtiile înapoi. Se ridică și îi făcu o plecăciune stăpânei casei.

— Vino, Rothfuß, și arată-mi unde se află patul meu.

Meșterul îi lumină drumul pe scările înguste care duceau sus la mansardă, în camera calfelor. Aici se afla lângă perete cadrul unui pat din fier și alături un pat din lemn, prevăzut cu toate cele de trebuință.

— Vrei și o buirotă? îl întrebă stăpânul casei părintește.

— Asta ar mai lipsi, râse Knulp. Domnia Sa, meșterul, desigur că n-are nevoie de aşa ceva, de vreme ce are o asemenea femeiuşcă simpatică.

— Da, vezi, își dădu de îndată cu părerea Rothfuß, acum te vâri în patul asta rece de calfă, de sus, de la mansardă, și câteodată chiar într-unul mai rău, iar uneori n-ai niciunul și atunci ești nevoit să dormi de-a dreptul în fân. Însă alde mine are casă și prăvălie și o nevastă drăguță. Uite, și tu ai fi putut fi de mult meșter, și mai răsărit decât mine, măcar dacă ai fi vrut.

Între timp Knulp se dezbrăcuse grabnic și se ghemuise dândând în așternutul rece.

— Mai știi și alte? întrebă el. Stau bine și pot să ascult.

— Am vorbit serios, Knulp.

— Și eu, Rothfuß. Numai să nu-ți închipui că treaba asta a căsătoriei ar fi o invenție de-a ta. Noapte bună să-ți fie!

În ziua următoare Knulp rămase întins în pat. Se mai simțea încă nițel slăbit, iar vremea era astfel încât nu l-ar fi îndemnat nici altminteri să iasă din casă. Pe tăbăcar, când trecu dimineața pe la el, îl rugă să-l lase să zacă în liniște și să nu-i aducă decât la prânz o farfurie cu supă.

Astfel zăcu cât fu ziua de lungă în umbroasa încăpere de la mansardă, liniștit și împăcat, simțind cum se îndeplinează de el răceala și neajunsurile drumețiilor și se lăsa cu voluptate în voia plăcutului simțământ pe care îi dă un adăpost călduros. Asculta ropotul sprinten al ploii pe acoperiș și toanele vântului care bătea neliniștit în rafale moi și încărcate. Când și când dormi câte-o

jumătate de oră sau citi, cât avu lumină destulă, din biblioteca sa de drumeț; aceasta se compunea din foi de hârtie, pe care-și transcrise poezii și zicători, și dintr-un mic pachetel cu tăieturi de prin ziare. Printre ele se găseau și câteva imagini pe care le găsise în foi săptămânaile și le decupase. Două dintre ele erau preferatele lui și de atâtă mânuire se cam ferfenișeră. Una o reprezenta pe actrița Eleonora Duse, cealaltă arăta o corabie cu pânze, pe furtună, în larg. Încă din anii copilăriei, Knulp nutrea o mare dragoste pentru nord și pentru mare și nu o dată pornise la drum într-acolo, odată ajungând chiar până în ținutul Braunschweigului. Însă această pasare călătoare, care se așa neconcenit pe drum și care nu putea rămâne multă vreme într-un loc, era mânată de fiecare dată de către o ciudată neliniște și dragoste de locurile natale în marșuri rapide înapoi în sudul Germaniei. De fapt, se întâmplă de griji să-i treacă de îndată ce nimerea în ținuturi cu grai și obiceiuri străine, unde nimeni nu-l știa și unde-i venea greu să-și țină în bună regulă legendarul său carnețel de drumeție.

Către ora prânzului tăbăcarul veni sus cu supă și cu pâine. Păși încet și vorbi cu un glas înăbușit de spaimă, pentru că-l privea pe Knulp ca pe un bolnav, iar el însuși nu mai zăcuse întins în pat în plină zi de pe vremea bolilor sale de copilărie. Knulp, care se simțea foarte bine, nu se ostensi cu explicațiile și dădu doar asigurări cum că mâine se va scula și va fi sănătos.

Târziu, după-amiază, cineva bătu la ușa cămărușei și, dat fiind că Knulp picotea și nu dădu răspuns, nevasta meșterului păși înăuntru cu băgare de seamă și

puse în locul farfuriei goale de supă o ceașcă de cafea cu lapte pe dulăpriorul de lângă pat.

Knulp, care se prea poate să-o fi auzit întrând, rămase întins cu ochii închisi, de obiceală sau dintr-o toană a lui, nelăsând să se bage de seamă că ar fi treaz.

Femeia, cu farfurie goală în mâină, îi aruncă o privire adormitului al cărui cap zacea pe brațul acoperit pe jumătate de mâneca dintr-un material cu pătrătele albastre. și pentru că finețea părului închis la culoare și frumusețea aproape copilărească a feței lipsite de griji îi bătură la ochi, se opri un timp și-l privi pe chipeșul flăcău despre care meșterul îi povestise atâtea lucruri minunate. Văzu deasupra ochilor închisi sprâncenele dese pe fruntea delicată și senină, și obrajii înguști și închisi totuși la culoare, gura fină de un roșu palid și gâtul suplu, și totul îi plăcu foarte, și se gândi la vremea în care era ospătăriță la „Ochsen“ și din când în când, pradă capriilor primăvaratice, se lăsa iubită de astfel de flăcăi străini și chipeși.

În timp ce se pleca puțin înainte, visătoare și ușor amețită, pentru a vedea întreaga față, îi alunecă din farfurie lingura de zinc și căzu pe podea, lucru care în liniștea și atmosfera de taină a locului o făcu să se sperie din cale-afară.

Acum Knulp deschise ochii, înceț și neștiutor, de parcă ar fi dormit adânc. Întoarse capul, ținu pentru o clipă mâna în fața ochilor și spuse cu un surâs:

– Ei, iat-o și pe doamna stăpâna casei! și mi-a adus o cafea! O cafea bună și fierbinte e tot ceea ce am visat pentru clipa asta. Prin urmare, foarte mulțumesc, Frau Rothfuß! Cât să fie ceasul?

– Patru ceasuri, spuse ea repede. Acum luăți și beți, cât e caldă, pe urmă o să iau eu vesela.

Cu aceasta dădu fuga afară, ca și cum nu i-ar mai fi rămas niciun minut. Knulp privi în urma ei și auzi cum coboară scările, dispărând în grabă. Făcu niște ochi gânditori și clătină de mai multe ori din cap, pe urmă dădu un fluier ușor, care aducea cu cel al unei păsări, și se întoarse spre cafeaua sa.

Un ceas după apusul soarelui începu să se plătăsească, se simțea bine și extrem de înviorat și avea poftă să ajungă din nou puțintel între oameni. Se sculă pe indelete și se îmbrăcă, se strecură prin beznă, tiptil ca un jder, pe scări în jos și ieși pe nesimțite din casă. Vântul continua să bată puternic și umed dinspre apus, dar de plouat nu mai ploua, iar pe cer se zăreau pete mari și limpezi de lumină.

Knulp hălădui adulmecând pe străduțele scăldate în amurg și peste piață devenită pustie, se postă apoi în poarta deschisă a unei potcovării, le privi pe calfe cum dereticau, începu o discuție cu ucenicii și-și întinse mâinile reci peste cuptorul încă fierbinte. Întrebă de câțiva cunoscuți din oraș, se interesă de cazurile de deces și de căsătorii și se lăsa luat de către potcovar drept un tovarăș de breaslă, dat fiind că știa semnele de recunoaștere și limbajul tuturor meșteșugarilor.

În vremea asta, doamna Rothfuß puse de supă ei de seară. Zornăi din inelele de fier de pe plita cea mică și curăță cartofi, iar odată săvârșite toate astea, cu supă așezată în siguranță pe focul mocnit, se duse cu lampa de bucătărie alături în camera de zi și se postă în fața oglinzi. În ea găsi ceea ce căuta: o față proaspătă cu